

Soome keele ainekava

1. Sissejuhatus

Soome keele õppimine ja õpetamine üldhariduskoolis on põhjendatud pidevate kontaktidega hõimurahvaste vahel. Iga keel on kultuurikandja. Soome keelt õppides on õpilasel võimalik tutvuda naaberrahva kultuuri ja kommetega, et selle kaudu õppida hindama ka oma maa traditsioone. Et soome ja eesti keel on sugulaskeeled, pakub soome keele õppimine palju võrdlusvõimalusi. Soome keel võib mõneski osas toetada eesti keele õpet ja vastupidi.

Soome keele õpetamisel koostab kool ainekava, toetudes põhikooli ja gümnaasiumi riikliku õppekava võõrkeelte valdkonnakavale, põhikooli B-keele ning gümnaasiumi võõrkeelte ainekavale.

Kui soome keelt õpetatakse 3. või 4. võõrkeelena, siis koostab kool ainekava, toetudes põhikooli ja gümnaasiumi riikliku õppekava võõrkeelte valdkonnakavale ja C-keele ehk A2-keelatasemele vastavale ainekavale, mis on esitatud nt võõrkeelte valdkonnaraamatus.

Kui kooli õppekavas määratud soome keele tundide arv erineb riiklikus õppekavas B-keele ja gümnaasiumis B1- ja B2-taseme omandamiseks kohustuslike tundide arvust ning A2-taseme soovituslikust tundide arvust, siis võetakse erinevust arvesse õpieesmärkide ja kooliastmete õpitulemuste sõnastamisel.

2. Soome keel B-keelena

2.1. Üldalused

2.1.1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Põhikooli B-võõrkeele õpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) saavutab keeleoskuse taseme, mis võimaldab tal igapäevastes suhtlusolukordades toime tulla;
- 2) huvitub võõrkeelte õppimisest ning nende kaudu silmaringi laiendamisest; ;
- 3) omandab oskuse märgata ja väärtustada erinevate kultuuride eripära;
- 4) tunneb erinevaid võõrkeelte õppimise strateegiaid ning oskab neid iseseisvalt kasutada;
- 5) huvitub õpitavat keelt kõnelevatest maadest ja nende kultuurist;
- 6) oskab kasutada eakohaseid võõrkeelseid teatmeallikaid (nt teatmeteosed, sõnaraamatud, Internet), et leida vajalikku infot ka teistes valdkondades ja õppeainetes.

2.1.2. Õppeaine kirjeldus

B-võõrkeele kui teise omandatava võõrkeele õpe võimaldab õpilasel laiendada oma suhtlemisvõimalusi ja kultuurilist silmaringi, tagab juurdepääsu teadmiskandjatele ning loob eeldused vahetuks suhtlemiseks, toetab edasisi õpinguid ja tegevust ühiskonnas.

Oluline on erinevate keelte üksteist toetav ja väärtustav õpetamine, aga eriti seoste nägemine A-võõrkeelega. A-võõrkeelt õppides saadud õpikogemus ja omandatud õpioskused toetavad

B-võõrkeele õppimist. Samuti arvestatakse teadmisi, mida õpilane saab õpitava keele maa ja kultuuri kohta teiste õppeainete kaudu.

Võõrkeele kui õppeaine ja suhtlusvahendi omandamine on tegevus, mis nõuab õppijalt pikaajalist pingutust ning aktiivset osalust.

Keeletunnis suheldakse peamiselt õpitavas võõrkeeles. Emakeelt võib kasutada vajaduse korral selgituste andmiseks.

Võõrkeeleõppes on kesksel kohal tegevused, mis nõuavad keele eesmärgistatud kasutamist ja lõimivad erinevaid keeleoskuse aspekte.

Õpetuses lähtutakse kommunikatiivse õpetuse põhimõtetest. Kommunikatiivne keeleoskus (suhtluspädevus) hõlmab kolme komponenti: keelelist, sotsiolingvistilist ja pragmaatilist.

Keeleteadmised ei ole eesmärk omaette, vaid vahend parema keeleoskuse omandamiseks. Keele struktuuri õpitakse kontekstis, järk-järgult jõutakse grammatikareeglite teadliku omandamise juurde.

Sotsiolingvistilise pädevuse kaudu areneb õppija keelekasutuse olukohasus (viisakusreeglid, keeleregister jm).

Pragmaatilise pädevuse kaudu areneb õppija võime mõista ja luua tekste.

Suhtluspädevust arendatakse keeleliste toimingute (kuulamise, lugemise, rääkimise, kirjutamise) kaudu.

Keeleõppe telje moodustavad teemavaldkonnad, mille kaudu ja piires kujuneb suhtluspädevus. Kõigis kooliastmetes ja klassides käsitletakse teemasid kõigist teemavaldkondadest, kuid rõhuasetused ja maht on erinevad. Teemade käsitlemisel lähtutakse õpilaste kogemustest, huvidest ja vajadustest.

Õpetegevusi kavandades lähtutakse didaktilistest põhiprintsiipidest (lähemalt kaugemale, tuntult tundmatule, lihtsalt keerulisele, konkreetselt abstraktsele) ning keelekasutuse vajadustest (alustades sagedamini kasutatavatest sõnadest ja vormidest).

Rõhk on interaktiivsel õppimisel ja õpitava keele kasutamisel. Kõigis kooliastmes on oluline osa paaris- ja rühmatööl. Õpilasi suunatakse tegema eakohast iseseisvat tööd (lugema, infot hankima, projektides osalema jne).

Suhtluspädevuse ja kultuuriteadlikkuse arendamiseks ergutatakse õpilasi kasutama õpitavat keelt ka väljaspool keeletundi. Motivatsiooni suurendamiseks on soovitatav aidata leida kirjasõpru ning korraldada õppereise, õpilasvahetusi ja kohtumisi õpitavat keelt emakeelena kõnelejatega.

Kõigis kooliastmes on oluline õppijat motiveerida ning kujundada temas positiivset hoiakut keeleõppesse. Eduelamuse saavutamiseks luuakse tundides positiivne õhkkond ja väärtustatakse õppija iga edusammu.

Õppimist toetab kujundav hindamine. Igal õppeperioodil peab õpilane saama tagasisidet kas sõnalise hinnangu või hinde vormis. Tunnustama peab ka tulemuse saavutamiseks tehtud jõupingutusi. Vigu käsitletakse õppeprotsessis normaalse õppimise osana, nende analüüsimine soodustab õpitava mõistmist ning võimaldab õpilasel oma keelekasutusest korrigeerida.

Õpetaja hinnangute kõrval kasutatakse õppes ka enesehindamist ja kaaslaste antud hinnanguid, võttes vajaduse korral abiks nt Euroopa keelemapi.

2.2. II kooliaste

2.2.1. Õpitulemused

II kooliastme õpitulemused kajastavad õpilase head saavutust.

6. klassi lõpetaja:

- 1) saab aru igapäevastest väljenditest ja lühikestest lausetest;
- 2) kasutab õpitud väljendeid ja lühilauseid oma vajaduste väljendamiseks ning oma lähiümbruse (pere, kodu, kool) kirjeldamiseks;

- 3) reageerib adekvaatselt lihtsatele küsimustele ja korraldustele;
- 4) on omandanud esmased teadmised õpitava keele kultuuriruumist;
- 5) rakendab õpetaja juhendamisel varem omandatud õpioskusi ja -strateegiaid;
- 6) seab endale õpieesmärke ning hindab koostöös kaaslaste ja õpetajaga oma saavutusi;
- 7) töötab õpetaja juhendamisel iseseisvalt, paaris ja rühmas.

Keeleoskuse hea tase 6. klassi lõpus:

Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
A1.1	A1.1	A1.1	A1.1

Osaoskuste õpitulemused esitatakse põhikooli riikliku õppekava lisas 2 punktis 5 ja valdkonnaraamatus.

2.2.2. Õppesisu

Teemavaldkonnad

Mina ja teised. Enese ja kaaslaste tutvustus; enesetunne, välimuse kirjeldus, ühised tegevused.

Kodu ja lähiümbros. Pereliikmed ja sugulased, pereliikmete tegevusalad; kodu asukoht.

Kodukoht Eesti. Riik, pealinn, rahvused; aastaajad ja ilm.

Igapäevaelu. Õppimine ja töö. Lihtsamad tegevused kodus ja koolis ning nendega seonduvad esemed.

Vaba aeg. Lemmiktegevused ja eelistused.

2.2.3. Õppetegevus

Oluline on äratada huvi uue keele ja kultuuri vastu. Esiplaanil on kuulamis- ja rääkimisoskuse arendamine ning õigete hääldusharjumuste kujundamine. Õpetaja julgustab õpilasi kasutama õpitud väljendeid ja lühilauseid kontekstis, rakendades aktiivõppemeetodeid ning mängulisust. Lugemisoskust arendatakse lihtsate tekstidega ning kirjutamisoskust mudelkirjutamisega. Õpilased kasutavad A-võõrkeele õppimisel omandatud õpioskusi ja -strateegiaid.

Osaoskuste arendamiseks sobivad näiteks:

- 1) kuuldu põhjal pildi joonistamine või täiendamine;
- 2) sobitusülesande lahendamine (nt pildi vastavus kirjeldusele);
- 3) dialoogide, laulude ja luuletuste esitamine;
- 4) rääkimine pildi alusel;
- 5) häälega lugemine;
- 6) lihtsa faktilise info leidmine tekstist;
- 7) mudeli järgi kirjutamine;
- 8) õpikusõnastiku kasutamine.

2.2.4. Hindamine

II kooliastmes hinnatakse õppe alguses põhiliselt õpilase kuulatud tekstist arusaamist ja suulist väljendusoskust, jõudes õppe edenedes kõigi osaoskuste hindamiseni. Puudustele juhib õpetaja tähelepanu taktitundeliselt. Hinnates kasutatakse hindeid ning suulisi või kirjalikke sõnalisi hinnanguid, mis toovad esile õpilase tugevused ja edusammud.

2.3. III kooliaste

2.3.1. Õpitulemused

III kooliastme õpitulemused kajastavad õpilase head saavutust.

Põhikooli lõpetaja:

- 1) tuleb toime teda puudutavates igapäevastes suhtlusolukordades õpitavat keelt emakeelena rääkiva kõnelejaga;
- 2) mõistab endale tuttavatel teemadel kõike olulist;
- 3) kirjutab lühikesi tekste õpitud temaatika piires;
- 4) hangib infot erinevatest võõrkeelsetest infoallikatest;
- 5) on omandanud esimesed teadmised õpitava keele maa kultuuriloost;
- 6) teadvustab eakohaselt õpitava maa ja oma maa kultuuri erinevusi ning oskab neid arvestada;
- 7) töötab iseseisvalt, paaris ja rühmas;
- 8) hindab õpetaja abiga oma tugevaid ja nõrku külgi seatud eesmärkide järgi ning vajaduse korral kohandab oma õpistrateegiaid.

Keeleoskuse hea tase põhikooli lõpus:

Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
B1.1	B1.1	A2.2	A2.2

Osaoskuste õpitulemused esitatakse põhikooli riikliku õppekava lisas 2 punktis 5 ja valdkonnaraamatus.

2.3.2. Õppesisu

III kooliastmes alustatud alateemad jätkuvad osaoskuste arengu põhjal. Neile lisanduvad järgmised alateemad:

Mina ja teised. Huvid ja võimed, iseloom; tervis; suhted sõpradega ja lähikondsetega.

Kodu ja lähiümbus. Kodu ja koduümbus, kodukoha tuntumad vaatamisväärsused; igapäevased kodused tööd ja tegemised, perekondlikud sündmused ja tähtpäevad.

Kodukoht Eesti. Eesti asukoht ja sümboolika, riigikord, tähtpäevad ja kultuuritavad, vaatamisväärsused; elu linnas ja maal; ilmastikunähtused, loodus ja käitumine looduses, looduskaitse.

Riigid ja nende kultuur. Õpitavat keelt kõnelevate riikide sümboolika, tähtpäevad ja kumbed; mõned tuntumad sündmused ja saavutused ning nendega seotud nimed ajaloo- ja kultuurivaldkonnast; õpitava keele kultuuriruumi kuuluvad riigid; Eesti naaberriikide ja tuntumate maailmariikide nimed, rahvad ja keeled.

Igapäevaelu. Õppimine ja töö. Koolitee; koolielu; tee küsimine ja juhatamine; hügieeni- ja toitumisharjumused ning tervislik eluviis, suhtlemine teeninduses ja arsti juures; ametid ja kutsevalik.

Vaba aeg. Huvid, erinevad vaba aja veetmise viisid; meediavahendid; reklaam; kultuuriline mitmekesisus.

2.3.3. Õppetegevus

Õpetuse eesmärk on julgustada õpilast võõrkeeles suhtlema. Kõiki osaoskusi arendatakse võrdset, suurendades suulise suhtluse kõrval järk-järgult kirjaliku suhtluse mahtu. Õpilast

suunatakse õpitavat keelt aktiivselt kasutama nii tunnis kui ka väljaspool tundi. Õpilased õpivad lähenema keeleõppele analüüsivalt, õppides kõrvutama eri keelte sarnasusi ja erinevusi ning märkama enda ja teiste keelekasutusvigu. Teemade käsitlemisel pööratakse tähelepanu kultuuride tundmaõppimisele ja kõrvutamisele oma kultuuriga, rõhutades kõigi kultuuride omanäolisust ja väärtuslikkust. Õpilased mõistavad erinevaid kultuuritavasid ning oskavad neid arvestada. Õpilane õpib väärtustama mõtteviiside mitmekesisust, avaldama oma arvamust ning arvestama erinevate seisukohtadega.

Osaoskuste arendamiseks sobivad näiteks:

- 1) eri liiki eakohaste tekstide kuulamine ja lugemine;
- 2) adapteeritud eakohaste tekstide iseseisev lugemine;
- 3) meedia- ja autentsete audiovisuaalsete materjalide kasutamine (nt uudised, lühifilmid);
- 4) loovtööde kirjutamine (nt sõnumid, postkaardid, isiklikud kirjad, kuulutused, lühiülevaated);
- 5) projektitööd;
- 6) lühiettekanded (nt pildikirjeldus, hobide tutvustamine, projektitööde kokkuvõtted);
- 7) rolli- ja suhtlusmängud;
- 8) info otsimine erinevatest võõrkeelsetest teatmeallikatest (nt sõnaraamatud, Internet).

2.3.4. Hindamine

III kooliastmes hinnatakse kõiki osaoskusi kas eraldi või lõimitult. Igal õppeveerandil saab õpilane tagasisidet kas suulise või kirjaliku sõnalise hinnangu või hinde vormis kõigi osaoskuste kohta. Soovitav on kasutada ülesandeid, mis hõlmavad erinevaid osaoskusi (nt projektitööd, iseseisev lugemine jmt).

Töid, mis sisaldavad kõigi osaoskuste kontrolli, on soovitatav III kooliastmes teha mitte rohkem kui 4 õppeaastas.

3. Soome keel gümnaasiumis

3.1. Õppe-eesmärgid

Gümnaasiumi võõrkeeleõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) omandab keeleoskuse tasemel, mis võimaldab autentses võõrkeelses keskkonnas iseseisvalt toimida;
- 2) mõistab ja väärtustab oma ning teiste kultuuride sarnasusi ja erinevusi;
- 3) suhtleb sihtkeele kõnelejatega nende kultuurinorme järgides;
- 4) on võimeline jätkama õpinguid võõrkeeles, osalema erinevates rahvusvahelistes projektides ning kasutama võõrkeeli rahvusvahelises töökeskkonnas;
- 5) analüüsib oma teadmisi ja oskusi, tugevusi ja nõrkusi; omandab elukestvaks õppeks motivatsiooni ning vajalikud oskused.

3.2. Õppeaine kirjeldus

Gümnaasiumiastmes õpitakse võõrkeelt tasemepõhiselt.

B2-keeleoskustasemega võõrkeeleks on keel, kus õpilane on varasemate õpingutega jõudnud kõrgemale keeleoskustasemele (nt B1 põhikooli lõpus) ning tema eesmärk on jõuda B2-keeleoskustasemele, sõltumata sellest, kas õpitav keel oli põhikoolis A-, B- või C-keel või on õpilane seda võõrkeelt õppinud väljaspool kooli.

B2-keeleskustasemega keele puhul on gümnaasiumi lõpetaja rahuldav õpitulemus B2.1, hea õpitulemusega õpilane on võimeline täitma osaliselt ja väga hea õpitulemusega õpilane kõik B2.2-keeleskustaseme nõuded. Väga hea õpitulemusega õpilane on võimeline osaliselt täitma ka järgmise (C1) taseme nõudeid.

B1-keeleskustasemega võõrkeeleks on keel, mis algab madalamalt keeleskustasemelt (nt A2 põhikooli lõpus), õpilase eesmärk on jõuda vähemalt B1-keeleskustasemele, sõltumata sellest, kas õpitav keel oli põhikoolis A-, B- või C-keel või on õpilane seda võõrkeelt õppinud väljaspool kooli.

B1-keeleskustasemega keele puhul on gümnaasiumi lõpetaja rahuldav õpitulemus B1.1, hea õpitulemusega õpilane on võimeline täitma osaliselt ja väga hea õpitulemusega õpilane kõik B1.2-keeleskustaseme nõuded. Väga hea õpitulemusega õpilane on võimeline osaliselt täitma ka järgmise (B2.1) taseme nõudeid.

Kohustuslike kursuste arv võimaldab õpilasel saavutada valitud keeleskustasemega võõrkeeles õpitulemused rahuldaval või heal tasemel olenevalt õppija võimekusest ning tema algsest keeleskustasemest. B1- või B2-keeleskustaseme oskuste süvendamiseks, kinnistamiseks ja liikumiseks järgmise keeleskustaseme poole pakub kool õpilasele valikkursusi ning lisakursusi vastavalt kooli õppekavale.

Õpetuses kasutatakse kommunikatiivse keeleõppe põhimõtteid ning aktiivõppemeetodeid. Rõhk on interaktiivsel õppimisel ja õpitava keele kasutamisel. Rakendatakse jätkuvalt paaris- ja rühmatööd, toetatakse võõrkeelse suhtlus- ja esinemisoscuse väljakujunemist, nt väitlused, referaadid, uurimistööd, esitlused, sh multimeedia, suhtlusportaalid, blogid jne. Õpilasi ergutatakse kasutama keelt ka väljaspool keeletunde.

Gümnaasiumi keeletunnis suheldakse peamiselt õpitavas võõrkeeles.

Teemavaldkonnad on ühised nii B1- kui ka B2-keeleskustasemega võõrkeeltele. Gümnaasiumis on üldteema „Mina ja maailm“. Viis teemavaldkonda ja nende alateemad on igapäevaelus omavahel läbi põimunud ning nii on neid võimalik käsitleda ka keeleõpetuses. Erinevate teemade kaudu on õpilasel võimalus võrrelda Eesti ja õpitava keele maa kultuuriruumi. Teemasid käsitledes peetakse silmas kursuse keeletaset, õpilase huve ning teemade päevakohasust.

Keeleteadmised ei ole eesmärk omaette, vaid vahend parema keeleskuse omandamiseks. Keele struktuuri õpitakse kontekstis.

Kultuuriteadlikkuse kujundamisel juhitakse õpilase tähelepanu emakeeles ja õpitavas võõrkeeles suhtlemise erinevustele ning neid erinevusi selgitavatele kultuurinähtustele. Õpilane peaks olema teadlik oma kohast ja vastutusest ühiskonnas ning suutma anda adekvaatseid hinnanguid.

Õppes on jätkuvalt oluline õpioskuste arendamine, mis toetab edasisi võõrkeeleõpinguid ning paneb aluse elukestvatele õppele.

3.3. Õpitulemused

B1-keeleskustasemega keel

Gümnaasiumi lõpetaja:

- 1) mõistab kõike olulist endale tuttavale või huvipakkuvale teemal;
- 2) saab igapäevases suhtluses enamasti hakkama õpitavat keelt kõnelevate inimestega;
- 3) kirjeldab kogemusi, sündmusi, unistusi ja eesmärke ning selgitab ja põhjendab lühidalt oma seisukohti ja plaane;
- 4) koostab lihtsa teksti tuttavale teemal;
- 5) arvestab suheldes õpitava keele maa kultuurinorme;

- 6) tunneb huvi õpitavat keelt kõnelevate maade kultuurielu vastu, loeb võõrkeelset kirjandust, vaatab filme ja telesaateid ning kuulab raadiosaateid;
- 7) kasutab võõrkeelseid teatmeallikaid (nt tõlkesõnaraamatut, Internetti), et otsida vajalikku infot ka teistes valdkondades;
- 8) seab eesmärged ja hindab nende saavutatuse taset ning valib ja vajaduse korral muudab oma õpistrateegiaid;
- 9) seostab omandatud teadmisi nii võõrkeelte valdkonna kui ka teiste valdkondade teadmistega.

Keeleoskuse tase gümnaasiumi lõpus:

	Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
rahuldav õpitulemus	B1.1	B1.1	B1.1	B1.1
hea ja väga hea õpitulemus	B1.2	B1.2	B1.2	B1.2

Osaoskuste õpitulemused esitatakse gümnaasiumi riikliku õppekava lisas 2 punktis 4 ja valdkonnaraamatus.

B2-keeleoskustasemega keel

Gümnaasiumi lõpetaja:

- 1) mõistab konkreetsel või abstraktsel teemal keerukate tekstide ning mõttevahetuse tuuma;
- 2) vestleb spontaanselt ja lodusalt sama keele emakeelse kõnelejaga;
- 3) selgitab oma vaatenurka ning kaalub kõnealuste seisukohtade tugevaid ja nõrku külgi;
- 4) loob erinevatel teemadel sidusa ja loogilise teksti;
- 5) arvestab suheldes õpitava keele maa kultuurinorme;
- 6) tunneb huvi õpitavat keelt kõnelevate maade kultuurielu vastu, loeb võõrkeelset kirjandust, vaatab filme ja telesaateid ning kuulab raadiosaateid;
- 7) kasutab võõrkeelseid teatmeallikaid (nt seletavat sõnaraamatut, Internetti) vajaliku info otsimiseks ka teistes valdkondades;
- 8) seab eesmärged ja hindab nende saavutatuse taset ning valib ja vajaduse korral muudab oma õpistrateegiaid;
- 9) seostab omandatud teadmisi nii võõrkeelte valdkonna kui ka teiste valdkondade teadmistega.

Keeleoskuse tase gümnaasiumi lõpus:

	Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
rahuldav õpitulemus	B2.1	B2.1	B2.1	B1.2
hea ja väga hea õpitulemus	B2.2	B2.2	B2.2	B2.1 - B2.2

Osaoskuste õpitulemused esitatakse gümnaasiumi riikliku õppekava lisas 2 punktis 4 ja valdkonnaraamatus.

3.4. Õppesisu

1. Eesti ja maailm

Eesti riik ja rahvas:

- 1) omariiklus ja kodanikuks olemine, riigikaitse;
- 1) geograafiline asend ja kliima;

- 2) rahvastik: põhirahvus, muukeelne elanikkond, uusimmigrandid;
- 3) mitmekultuuriline ühiskond.

Eesti keel ja eesti meel:

- 1) rahvuslik identiteet;
- 2) kultuuritraditsioonid;
- 3) kodukoha lugu.

Eesti ja teised riigid:

- 1) Eesti Euroopa Liidu liikmesmaa: ELi liikmesriigid, ELi töökorraldus;
- 2) Eesti koht maailmas: rahvusvaheline koostöö.

2. Kultuur ja looming

Kultuur kui looming:

- 1) looming: kirjandus, kujutav kunst, helilooming, arhitektuur, tarbekunst ja käsitöö jne;
- 2) rahva ajalooline kultuurimälu;
- 3) loova mõtte arendamine kogemuse kaudu;
- 4) loomeprotsessi soodustavad või takistavad tegurid (nt olme, perekond, ühiskonnakord, tavad).

Kultuuritraditsioonid ja tavad:

- 1) rahvapärимused, muistendid, muinasjutud, vanasõnad ja kõnekäänud kui rahvatarkuse varamu;
- 2) erinevate rahvaste kultuuritraditsioone, tavasid ja uskumusi.

3. Keskkond ja tehnoloogia

Geograafiline keskkond:

- 1) keskkonna ja inimese suhted, keskkonnateadlikkus: looduslik tasakaal, puutumatu loodus; tööstus ja kultuur, kaitsealad; saasteallikad;
- 2) loodusliku tasakaalu kadumisest tingitud ohud keskkonnale ja inimestele; kliima ja kliimamuutused;
- 3) keskkonna jätkusuutlik areng.

Elukeskkond:

- 1) elutingimused erineva kliima ja rahvastusega aladel;
- 2) sotsiaalsete hüvede olemasolu ja nende kättesaadavus (nt arstiabi, pensionid, riiklikud toetused ja fondid, abirahad, soodustused puuetega inimestele jne);
- 3) säästlik eluviis;
- 4) sotsiaalne miljö: põhirahvusest koosnev või mitmekeelne ja -kultuuriline ühiskond; lähinaabrid.

Tehnoloogia:

- 1) teaduse- ja tehnikasaavutused ning nende rakendamine igapäevaelus;
- 2) teabekeskkond: infootsing ja -vahetus;
- 3) keeletehnoloogilisi rakendusi igapäevaelus: elektroonsed sõnastikud, keeleõppematerjalid, arvutipõhine keeleõpe, tõlkeabiprogrammid jne;
- 4) biotehnoloogia igapäevaelus: olmekeemia, kosmeetika- ja toiduainetööstus jne.

4. Haridus ja töö

Pere ja kasvatus:

- 1) perekond; peresuhted, laste ja vanemate omavaheline mõistmine ning üksteisest hoolimine;
- 2) kasvatus: viisakusreeglid, käitumisnormid, väärtushinnangute kujundamine, salliv eluhoiak jne.

Haridus:

- 1) riiklikud ja eraõppeasutused, koolitused;
- 2) kohustuslik kooliharidus, iseõppimine;
- 3) koolikeskkond ja -traditsioonid; noorteorganisatsioonid;
- 4) edasiõppimisvõimalusi Eestis ja välismaal;
- 5) elukestev õpe.

Tööelu:

- 1) teadlik eneseteostus; elukutsevaliku võimalusi ja karjääri planeerimine;
- 2) tööotsimine: eluloo (CV) koostamine, tööleping, töövestlus;
- 3) töö kui toimetulekuallikas; raha teenimine (nt sissetulekud ja väljaminekud, hinnad); tööpuudus;
- 4) vastutustundlik suhtumine oma töösse; hoolivus enese ja teiste suhtes;
- 5) töötaja ning tööandja õigused ja vastutus, ametiühingud, katseaeg, osalise või täisajaga töö, puhkus;
- 6) suhted töökollektiivis; meeldiv ja sundimatu miljö, motiveeritud töötaja;
- 7) vajalikud eeldused oma tööga toimetulekuks;

8) puuetega inimeste töö.

5. Inimene ja ühiskond

Inimene kui looduse osa:

- 1) eluring: sünd, elu ja surm;
- 2) tasakaal inimese ja looduse vahel (loodushoidlik eluviis, aukartus looduse ees);
- 3) elulaad ehk olemise viis (nt loodushoidlik ja inimsõbralik, tervislik).

Inimene kui indiviid:

- 1) inimese loomus ja käitumine, vastuoludesse sattumine;
- 2) iga inimese kordumatu eripära;
- 3) väärtushinnangud, vaated elule ja ühiskonnale;
- 4) inimsuhted: isiklikud, emotsionaalsed; sotsiaalsed;
- 5) erinevad inimesed ja rahvad (keele- ja kultuurierinevused, käitumistavad, kõlblusnormid).

Inimestevaheline suhtlus:

- 1) suhtlusvahendid: loomulik keel ja kehakeel (sõnavalik, žestid, miimika jne);
- 2) meedia kui suhtluskanal ja –vahend.

Ühiskond kui eluavalduste kogum:

- 1) majanduselu: tõusud ja mõõnad, heaoluühiskond;
- 2) sotsiaalsfäär, elatustase, heategevus;
- 3) ebaterved eluviisid, kuritegevus.

3.5. Õppetegevus

Gümnaasiumis arendatakse kõiki osaoskusi võrdselt, rõhuasetused võivad kursuseti olla erinevad. Õpitavat keelt kasutatakse aktiivselt nii tunnis kui ka väljaspool tundi (nt kirjasõbrad, õppereisid, õpilasvahetused ja kohtumised õpitavat keelt emakeelena kõnelejatega). Õpilane loeb autentseid ilukirjandus-, teabe-, tarbe- ja meediatekste. Kasutatakse mitmekesiseid ülesandeid, mis eeldavad loovat lähenemist. Keeletasemele vastava sõnavara omandamiseks ning keerukamate keelekonstruktsioonide kasutamiseks ja kinnistamiseks kasutab õpetaja ülesandeid, kus õpilane saab rakendada suhtlemisoskust, kasutades erinevaid keeleregistreid (nt suhtlemine ametiasutuses, tööintervjuul, olmesfääris).

Õpetaja suunab õpilasi kõrvutama ja analüüsima erinevate keelte sarnasusi ja erinevusi, nägema keeltevahelisi seoseid ning jälgima oma keelekasutust.

Õpetaja planeerib koos õpilasega tööd, et saavutada eesmärgiks seatud keeleoskustase.

Iseseisvate tööharjumuste kõrval kinnistuvad paaris- ja meeskonnatöö oskused.

Õppetegevuseks sobivad näiteks:

- 1) meedia- ja autentsete audiovisuaalsete materjalide kasutamine;
- 2) iseseisev lugemine ning kuulamine;
- 3) tarbekirjade koostamine (nt CV, seletuskiri, avaldus, kaebus);
- 4) loovtööd (nt kirjand, essee, artikkel, retsensioon, kokkuvõtte, luuletus, tõlge, blogi);
- 5) referaatide ja/või uurimistöde koostamine ning esitlemine;
- 6) argumenteerimisoskuse arendamine (nt väitlus, vaidlus);
- 7) rolli- ja suhtlusmängud;
- 8) projektitööd (nt filmide tegemine, teatritükkide etendamine, veebilehtede koostamine);
- 9) info otsimine erinevatest võõrkeelsetest teatmeallikatest (nt sõnaraamatud, Internet).

4. Soome keel C-keelena gümnaasiumis

A2-keeleskustasemega võõrkeele ainekava toetub gümnaasiumi riikliku õppekava võõrkeelte valdkonnakavale.

4.1. Õppe-eesmärgid

A2-keeleskustasemega võõrkeeleõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) omandab keeleskuse tasemel, mis võimaldab toime tulla teda puudutavates igapäevastes suhtlusolukordades võõrkeelt emakeelena kõnelejaga;
- 2) mõistab ja väärtustab oma ning teiste kultuuride sarnasusi ja erinevusi ja oskab suhtluses sellega arvestada;
- 3) huvitub õpitavat keelt kõnelevatest maadest ja nende kultuurist;
- 4) omandab elukestvaks õppeks motivatsiooni ning vajalikud oskused.

4.2. Õppeaine kirjeldus

Lisaks kahele põhikoolis õpitud võõrkeelele on gümnaasiumiastme õpilasel kooli õppesuunast lähtuvalt võimalik alustada ka uue võõrkeele ehk **A2-keeleskustasemega võõrkeele** õppimist, selleks ei pea olema eelteadmisi. Uue võõrkeele omandamist toetab varasem keeleõppimise kogemus.

Soovitav kursuste arv on vähemalt kaheksa. Sel juhul on gümnaasiumi lõpetaja rahuldav õpitulemus soome keeles üldjuhul A2.2, hea ja väga hea õpitulemus B1.1. Väga hea õpitulemusega õpilane on võimeline osaliselt täitma ka järgmise (B1.2) taseme nõudeid.

Õppeprotsessis kasutatakse kommunikatiivse keeleõppe põhimõtteid ning aktiivõppemeetodeid. Rakendatakse paaris- ja rühmatööd, toetatakse võõrkeelse suhtlus- ja esinemisoscuse väljakujunemist (nt referaadid, esitlused, sh multimeedia, suhtlusportaalid, blogid). Õpilasi ergutatakse kasutama keelt ka väljaspool keeletunde. Gümnaasiumi keeletunnis suheldakse peamiselt õpitavas võõrkeeles. Kooli õppekeelt kasutatakse vastavalt vajadusele (nt selgituste andmisel).

Teemavaldkonnad ja nende alateemad on igapäevaelus sageli omavahel läbi põimunud ning nii on neid võimalik käsitleda ka keeleõpetuses. Eri teemade kaudu on õpilasel võimalus võrrelda Eesti ja õpitava keelega seotud kultuuriruumi. Teemasid käsitledes peetakse silmas keeleskustaset, õpilase huve ning teemade päevakohasust.

Keeleteadmised ei ole eesmärk omaette, vaid vahend parema keeleskuse omandamiseks. Õpilase edasiliikumise järgi keeleskustasemetes arenevad ka tema keelelised teadmised.

Õpilase tähelepanu juhitakse olulistele kultuurierinevustele suhtlemises. Keeleõppes arendatakse endiselt õpioskusi, mis toetavad edasisi võõrkeeleõpinguid ning panevad aluse elukestvale õppele.

4.3. Õpitulemused

Gümnaasiumi lõpetaja:

- 1) mõistab lihtsate vestluste, sõnumite ja tekstide sisu õpitud temaatika piires;
- 2) saab hakkama igapäevastes lihtsates suhtlusolukordades, tuginedes õpitud kultuuriteadmistele;
- 3) koostab lihtsaid tekste õpitud temaatika piires;
- 4) tunneb huvi õpitavat keelt kõnelevate maade kultuurielu vastu;

- 5) kasutab võõrkeelseid teabeallikaid (nt sõnaraamatud, Internet) vajaliku informatsiooni leidmiseks;
- 6) seab eesmärgid ja hindab nende saavutatuse taset ning valib ja vajaduse korral muudab oma õpistrateegiaid;
- 7) seostab omandatud teadmisi nii võõrkeelte valdkonna kui ka teiste valdkondade teadmistega.

Keeleoskuse tase gümnaasiumi lõpus:

	Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
rahuldav õpitulemus	A2.2	A2.2	A2.2	A2.2
hea ja väga hea õpitulemus	B1.1	B1.1	B1.1	B1.1

Osaoskuste õpitulemused esitatakse gümnaasiumi riikliku õppekava lisas 2 punktis 4 ja valdkonnaraamatus.

4.4. Õppesisu

Mina ja teised: enesetutvustus, huvid ja eelistused; perekond, sõbrad ja tuttavad; välimus ja iseloom; ühised tegevused; perekondlikud sündmused ja tähtpäevad.

Kodu ja kodukoht: kodu, perekond, sugulased; kodu kui eluruum; kodukoht; tähtpäevad; loodus, aastaajad ja ilm; kodukoha pärimused, traditsioonid ja kombed.

Riigid ja nende kultuur: maad, riigid ja rahvad; tavad ja tähtpäevad, kultuuriline mitmekesisus; õpitavat keelt kõnelevate riikide olulisemad sündmused ja inimesed.

Igapäevaelu: igapäevased tegemised, sh olme; tee küsimine ja juhatamine; tegevusalad ja ametid; toitumine; tervis.

Vaba aeg: erinevad vaba aja veetmise viisid; reisimine, meedia.

4.5. Õppetegevus

Gümnaasiumis arendatakse kõiki osaoskusi võrdselt, rõhuasetus võib kursuseti erineda.

Õpitavat keelt kasutatakse aktiivselt nii tunnis kui ka väljaspool tundi (nt kirjasõbrad, õppereisid, õpilasvahetused ja kohtumised õpitavat keelt emakeelena kõnelejatega). Õpilane loeb lihtsamaid teabe-, tarbe- ja meediatekste. Kasutatakse mitmekesisid ülesandeid, mis eeldavad loovat lähenemist.

Õpetaja suunab õpilasi kõrvutama ja analüüsima keelte sarnasusi ja erinevusi, nägema keeltevahelisi seoseid ning jälgima oma keelekasutust.

Õpetaja planeerib koos õpilasega tööd, et saavutada eesmärgiks seatud keeleoskustase. Iseseisvate tööharjumuste kõrval kinnistuvad paaris- ja meeskonnatöö oskused.

Osaoskuste arendamiseks sobivad näiteks:

- 1) meedia ja autentsete audiovisuaalsete materjalide kasutamine;
- 2) lihtsamate tarbekirjade koostamine (nt sõnumid, erinevad ankeedid, CV);
- 3) loovtööd (nt plakat, kuulutus, luuletus, tõlge, kokkuvõte, blogi);
- 4) referaatide ja/või uurimistööde koostamine ning esitlemine;
- 5) rolli- ja suhtlusmängud;
- 6) projektitööd (nt filmide tegemine, teatritükkide etendamine, veebilehtede koostamine);
- 7) info otsimine erinevatest võõrkeelsetest teatmeallikatest (nt sõnaraamatud, Internet).

5. Keeleteadmised

Soome keele grammatikat õpetatakse selleks, et saavutada A1–B2-taseme kommunikatiivsed eesmärgid. Grammatilisi vahendeid on vaja selleks, et toime tulla teatud keelekasutusolukordades. Grammatika õpetamise eesmärgiks on kujundada õpilases arusaam, et soome keeles suheldes võib paljus toetuda eesti keelele. Seetõttu peab õpilast julgustama kasutama eesti keele malle seal, kus eesti ja soome keel sarnanevad. Et kahel keelel on siiski ka hulgaliselt erinevusi, tuleb grammatika õpetamisel/õppimisel nendele tähelepanu pöörata, eriti juhtudel, kus erinevused võivad hakata suhtlemist takistama.

Alljärgnevas tabelis on näha, milliste grammatiliste vahenditega toimetulekut õpilaselt igal kooliastmel oodatakse. Grammatika omandamine algab keelendi mõistmisest ja alles hiljem jõutakse keeleloomeni. Seetõttu ei eeldata ilmtingimata kõigi tabelis loetletud grammatiliste vahendite täielikku valdamist, küll aga näidatakse, mida mingil kooliastmel õpetatakse ja harjutatakse.

Keelepädevus põhineb keeleteadmistel.

- Keeleteadmiste tabel näitab, millisel kooliastmel mingit keeleteadmist õpetama hakatakse, mitte selle omandamist. Keeleteadmiste tabel ei kajasta keelepädevuse kujunemist.
- Keeleteadmisi tuleb vaadelda ühtsete keeleoskustasemete kontekstis, lähtudes sellest, milliseid grammatika komponente mingil tasemel kirjeldatud keeletoiminguteks võiks vaja minna.
- Keelestruktuurid on esitatud kooliastmeti ja need on seotud sellel kooliastmel saavutatava keeleoskustasemega, seega tuleb neid käsitleda koos osaoskuste tabeli ning kooliastmete õpitulemustega osaoskustes.

5.1. Soome keel B-keelena

NB! Sulgudes olevad näited ei ole ammendav loetelu.

	II kooliaste	III kooliaste	Gümnaasium
HÄÄLDAMINE	Tähestik. Hääldusalused: pikad ja lühikesed vokaalid, klusiilide õige hääldus, sõna rõhk. Eesti ja soome keele häälduse võrdlus (vokaalharmoonia, järgsilpide pikad vokaalid).		
TEGUSÕNA. AJAD	Lihtsamad tegusõnad. Olla-verbide pööramine. Oleviku jaatav ja eitav kõne.	Verbi algvormi tunnused, verbitüübid (I-IV), astnevaheldus verbides. Olevik, lihtminevik, täisminevik, nud-kesksõna. Jaatav ja eitav kõne,	Verbitüübid (I-VI). Kõik ajavormid. Erinevusi eesti ja soome keele rektisioonis (nt illatiivi nõudvad verbid jne). Enam kasutatavad <i>-tta/-ttä</i> verbid (<i>minua janottaa</i> ,

		<i>pitää/tykätä</i> -verbi reksioon.	<i>harmittaa, väsyttää</i>). Ma-infinitiv ja selle käänded.
TEGUMOED. KÕNEVIISID	Kindel kõneviis, käskiva kõneviisi <i>sina</i> -vorm.	Kindel kõneviis, käskiva kõneviisi <i>sina</i> - ja <i>teie</i> -vorm.	Umbisikuline tegumood. Tingiv kõneviis, selle kasutamine viisaka palve, soovi edastamiseks.
KÄÄNDSÕNA. NIMISÕNA	Nimisõna kasutamine fraasides.	Nimisõna käänamine: ainsuse omastav ja osastav, kohakäänded, mitmuse nimetav. Tüevaheldus, sealhulgas astmevaheldus.	Käänamine ainsuses ja mitmuses.
OMADUSSÕNA	Enam kasutatavate omadussõnade algvõrre.	Omadussõnade võrdlusastmed.	Keskvõrdes olevate omadussõnade käänamine.
ARVSÕNA	Põhiarvsõnad.	Põhiarvsõnade käänamine (<i>kauppa on auki kahdeksasta kuuteen</i>).	Järgarvsõnad ja nende käänamine (<i>asun viidennessä kerroksessa</i>).
ASESÕNA	Asesõnad (isikulised asesõnad <i>minä, sinä</i> jne, küsivad asesõnad <i>kuka, mikä</i>).	Asesõnad (näitavad asesõnad <i>tämä, tuo, se</i> , siduv asesõna <i>joka</i>), isikuliste asesõnade käänamine (<i>minulla, meitä</i> jne).	Asesõnad (umbmäärased asesõnad <i>joku, jokin, kukaan</i>). Asesõnade käänamine.
MUUTUMATUD SÕNAD	Enam kasutatavad sidesõnad (<i>ja, että, mutta</i>) ning ees- ja tagasõnad (<i>kanssa, yli, vaille</i> jne). Määrsõnad (<i>hyvin, varmasti</i> jne).	Sidesõnad (<i>koska, että, jotta</i>) ning ees- ja tagasõnad (<i>vieressä, edessä, takana</i> jne). Määrsõnad (<i>pari, muutama, ulos, ulkona, ulkoa</i> jne).	Sidesõnad (<i>kun, jos, kuin</i> ja nende erinev kasutamine). Ühendsidesõnad (<i>sekä ... että</i> jne) ning ees- ja tagasõnad (<i>jälkeen</i> jne). Määrsõnad (<i>paljon, vähän</i> jne) ja nende kasutamine koos õigete käänetega
AJAVÄLJENDAMINE	Nädalapäevad (<i>maanantai, maanantaina</i> jne), kellaeg.	Kuud. Ajaväljendamine (<i>aamulla, illalla</i> jne).	Ajaväljendid (<i>tänä aamuna, viime vuonna</i> jne), kuupäev (<i>kuudes tammikuuta</i> jne).
LAUSEÕPETUS	<i>Kas</i> -küsimus jt küsimussõnad (<i>missä? milloin?</i> jne).	Küsimussõnade ja vastuse seos (<i>millä kirjoitat? kynällä</i> jne).	Keerulisemad lausekonstruktsioonid küsimussõnadega (<i>miksi? koska</i>).

5.2. Soome keel C-keelena

NB! Sulgudes olevad näited ei ole ammendav loetelu.

HÄÄLDAMINE	Tähestik. Häälusalused: pikad ja lühikesed vokaalid, klusiilide õige häälus, sõna rõhk. Eesti ja soome keele hääluse võrdlus (vokaalharmoonia, järgsilpide pikad vokaalid).
TEGUSÕNA. AJAD	Verbi algvormi tunnused, verbitüübid (I-VI), astmevaheldus verbides. Pööramine jaatavas ja eitavas kõnes kõikides ajavormides, nud-kesksõna, <i>pitää/ tykätä</i> -verbi reksioon, illatiivi nõudvad verbid jne. Enam kasutatavad <i>-tta/-ttä</i> verbid (<i>minua janottaa, harmittaa, väsyttää</i>). Ma-infinitiiv ja selle käänded.
TEGUMOED. KÕNEVIISID	Umbisikuline tegumood Kindel kõneviis, käskiva kõneviisi <i>sina-</i> ja <i>teie-</i> vorm, tingiv kõneviis, selle kasutamine viisaka palve, soovi edastamiseks.
KÄÄNDSÕNA. NIMISÕNA	Tüvevaheldus, sealhulgas astmevaheldus. Käänamine ainsuses ja mitmuses. Mitmuse osastava kasutamise erinevus eesti keelest (<i>me olemme virolaisia</i>).
OMADUSSÕNA	Omadussõnade võrdlusastmed. Keskvõrdes olevate omadussõnade käänamine.
ARVSÕNA	Põhiarvsõnade käänamine (<i>kauppa on auki kahdeksasta kuuteen</i>). Järgarvsõnad ja nende käänamine (<i>asun viidennessä kerroksessa</i>).
ASESÕNA	Asesõnad (isikulised, küsivad, näitavad ja umbmäärased asesõnad) ja nende käänamine.
MUUTUMATUD SÕNAD	Sidesõnad (<i>koska, että, jotta, kun, jos, kuin</i> ja nende erinev kasutamine). Ühendsidesõnad (<i>sekä ... että</i> jne) ning ees- ja tagasõnad (<i>jälkeen</i> jne). Määrsõnad ja nende kasutamine koos õigete käänetega.
AJAVÄLJENDAMINE	Nädalapäevad, kell, kuud, ajaväljendamine, kuupäev
LAUSEÕPETUS	Küsisõnad, küsimuste ja vastuste seos, olulisemad lausekonstruktsioonid ja sõnajärjemallid.